

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 25Co/94/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2111200452
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 07. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Spálová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2014:2111200452.2

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci navrhovateľky: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom J., Z. D. XX/X, zastúpenej splnomocneným zástupcom: B. B., nar. XX.X.XXXX, bytom O., B. XX, E. Y., proti odporcom: 1. JUDr. W. O., narodený XX. X. XXXX, bytom W., E. XXXX/XXX, 2. Q. O., nar. X.. XX. XXXX, bytom trvale J., Z. D. XX/XX, toho času J., W. XX, o zaplatenie 45 000 Eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Trnava zo dňa 20.8.2013 č.k. 8C/3/2011-258, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ruší a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa prvým výrokom návrh navrhovateľky, (ktorým sa domáhala zaviazat' odporcov spoločne a nerozdielne zaplatiť jej sumu 45 000 Eur s úrokom z omeškania 9% ročne od 10.6.2009 do zaplatenia) zamietol, výrokom II. odporcom 1 a 2 náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodnutie prvostupňový súd odôvodnil právne aplikáciou ust. § 3 ods. 1, § 39, § 489, § 451 ods. 1, § 454, § 456, § 457, § 121 ods. 3, § 517 ods. 1 veta prvá, ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z., § 17 ods. 1 zák. 153/2001, § 26 ods. 1 písm. k) zák. č. 154/2001 Z.z. ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p. Vecne argumentoval tým, že z vykonaného dokazovania vyvodil právny záver, že návrh nebol podaný dôvodne, keď navrhovateľka neuniesla dôkazné bremeno ohľadom ňou tvrdených skutočností odôvodňujúcich vydanie žalovanej sumy ako bezdôvodného obohatenia od odporcov. V konaní tvrdila, že odovzdala spolu sumu 45 000 Eur svedkovi I. F. a to v polovici apríla 2010 sumu 12 000 Eur a dňa 9. 6. 2010 sumu 33 000 Eur za účelom, že odporca 1 poskytne právne poradenstvo a právnu pomoc jej synovi v súvislosti s jeho trestnou činnosťou. Taktiež tvrdila, že suma 33 000 Eur bola odovzdaná odporcovi 2 za jej prítomnosti, ktorý ju následne spolu so svedkom I. F. odovzdali odporcovi 1. Sumu 12 000 Eur podľa jej vyjadrenia odovzdala svedkovi I. F., ktorý ju spolu s odporcom 2 odovzdali odporcovi 1. Odporcovia všetky tvrdenia navrhovateľky popreli. Svedok I. F. poprel skutočnosť, že mu navrhovateľka odovzdala sumu 12 000 Eur, ktorú on mal následne s odporcom 2 odovzdať odporcovi 1. Zároveň poprel, že bol pri tom, keď navrhovateľka odovzdala odporcovi 2 sumu 33 000 Eur pre odporcu 1. Taktiež poprel, že spolu s H. B. boli viackrát za odporcom 1 žiadať vrátenie sumy 45 000 Eur. Svedok I. F. rovnako ako to tvrdil vo svedeckých výpovediach ako svedok v rámci trestného konania vo veci vedenej pod ČVS: PPZ-20/BPK-Z-2011 aj vo tejto veci uviedol, že nepodpísal potvrdenie o prevzatí peňazí zo dňa 22. 7. 2010. Súd mal za preukázané, že od 14. 7. 2010 do 24. 7. 2010 bol svedok I. F. mimo územia SR a teda predmetná písomnosť nebola podpísaná svedkom dňa 22. 7. 2010. Pokiaľ ide už o spomínané potvrdenie o prevzatí peňazí zo dňa 22. 7. 2010, ktoré predložila navrhovateľka súd dáva do pozornosti, že samotná navrhovateľka predložila už predtým do spisového materiálu inú písomnosť a to potvrdenie o prevzatí peňazí zo dňa 12. 7. 2010, na ktorom je okrem podpisu navrhovateľky aj podpis svedka I. F., pričom obsah predmetných písomností si navzájom odporuje a odporujú aj výpovedi navrhovateľky a svedka I. F., keď v potvrdení o prevzatí peňazí zo dňa 22. 7. 2010 sa uvádza, že svedok I. F. dňa 15. 4. 2009 prevzal od A. B. sumu 12 000 Eur, ktoré v ten istý deň v meste W. odovzdal JUDr.

W. O. za účelom pomoci v trestnom konaní H. B. a dňa 9. 6. 2009 tak isto prevzal od matky H. B. sumu 33 000 eur, ktoré opätovne odovzdal JUDr. W. O. za rovnakým účelom. Pričom v potvrdení zo dňa 12. 7. 2010 mal svedok I. F. potvrdiť, že dňa 15. 4. 2009 prevzal od A. B. sumu 12 000 eur, ktoré v ten istý deň zanesol príbuznému Q. O. a autom odišli do W., kde Q. O. ich zanesol do domu a tam odovzdal JUDr. O. za dohodnutým účelom - prepustenie H. B. z vyšetrovacej väzby v J.. Dňa 9. 6. 2009 opätovne prevzal od A. B. sumu 33 000 eur, tak isto v prítomnosti A. B. ich v ten deň zanesol Q. O. a potom v jeho prítomnosti odišiel s ním opäť do W., kde Q. O. vošiel do domu JUDr. W. O., kde mu peniaze odovzdal. Súd nevykonával ďalšie dokazovanie pokiaľ išlo o podpis na listine o odovzdaní peňazí zo dňa 22. 7. 2010 ani zo dňa 12. 7. 2010, s ohľadom na jeho nadbytočnosť, keď vykonané dokazovanie uvedené ani neodôvodňovalo. Pokiaľ ide o výpoveď svedka H. B. súd neuveril jeho svedeckej výpovedi, ktorý nielenže je synom navrhovateľky a teda možno mať pochybnosti o jeho vierohodnosti, ale ani nebol očitým svedkom skutočností odovzdávania finančnej sumy 45 000 Eur, a to z objektívnych dôvodov, keďže sa nachádzal vo výkone väzby. Súd má za to, že navrhovateľka tak v konaní nepreukázala, že na strane odporcov došlo k bezdôvodnému obohateniu na jej úkor, keď predovšetkým nepreukázala odovzdanie sumy 45 000 Eur ani odporcovi 1, ani odporcovi v rade 2.

Súd prvého stupňa ďalej poukázal na to, že ustanovení § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka je zakotvená všeobecná skutková podstata bezdôvodného obohatenia. Bezodôvodné obohatenie zákon chápe ako záväzok, z ktorého vzniká tomu, kto sa obohatil, povinnosť vydať to, o čo sa bezdôvodne obohatil, a právo toho, na koho úkor k obohateniu došlo, požadovať vydanie toho, o čo sa povinný obohatil. Konkrétne skutkové podstaty bezdôvodného obohatenia uvádza zákon v ustanoveniach § 451 ods. 2 a § 454 Občianskeho zákonníka. Aj na prípad neupravený výslovne zákonom (napr. ak by určité plnenie bolo v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka) sa aplikuje všeobecná skutková podstata bezdôvodného obohatenia. Súd má za to, že v konaní nebola preukázaná existencia skutkových podstát, s ktorými počíta zákon v ustanoveniach § 451 ods. 2 a § 454 Občianskeho zákonníka. V prípade skutkovej podstaty plnenie bez právneho dôvodu (conditio indebiti), ide o prípady, keď právny dôvod, ktorý by zakladal právo na plnenie (niečo dať, niečo vykonať v prospech inej osoby), neexistoval od začiatku. Plnenie môže spočívať v tom, že sa poskytla nejaká vec (peniaze), postúpila pohľadávka, zriadilo právo, vykonala nejaká práca atď. bez toho, aby na to existoval právny titul (napr. zmluva). Bezodôvodné obohatenie môže spočívať v tom, že: a) ten kto plnil, predpokladal právny dôvod, avšak v skutočnosti od začiatku žiadny právny dôvod nebol (napr. ak niekto zaplatil inému určitú peňažnú sumu bez existencie právneho dôvodu). Na základe uvedeného a v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami súd rozhodol tak ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia, keď navrhovateľka nielen, že nepreukázala dôvod na zaplatenie sumy 45 000 Eur od odporcov, ale podporne súd konštatuje, že nepreukázala pasívnu vecnú legitímáciu odporcov v tomto konaní. Súd teda vec prejednal v intenciách tvrdení uvádzanými navrhovateľkou, ktorým odôvodňovala svoj návrh ako aj záverov vykonaného dokazovania. Vykonaným dokazovaním považoval skutkový stav za dostatočne preukázaný na rozhodnutie vo veci samej a zároveň existencia ďalších dôkazov v konaní nevyplývala najavo. Skutkové zistenia nadobudnuté vykonaným dokazovaním považoval súd za dostatočné pre posúdenie rozhodujúcich skutočností vzťahujúcich sa k meritu, a preto uzavrel, že nebolo potrebné nariaďovať výnimočné ďalšie dokazovanie nad rozsah dôkaznej aktivity účastníkov konania (§ 120 ods. 1,4 O.s.p.), keď prihliadol na zásadu rovnosti účastníkov konania a s prihliadnutím na ústavou garantované právo účastníkov na spravodlivé a nestranné prejednanie veci. Vykonávaním nenavrhnutých dôkazov by súd jedného z účastníkov favorizoval a druhého znevýhodnil a to podľa toho, ktorému z účastníkov by bol vykonávaný dôkaz na prospech a komu na ujmu. Takýmto postupom by sa súd mohol javiť ako nie nestranný. Vzhľadom na to, že súd považoval návrh v časti žalovanej istiny 45 000 Eur za nedôvodný a tento zamietol, zamietol aj návrh v časti požadovaných úrokov z omeškania, a ohľadom ich dôvodnosti, vzniku omeškania a výšky úrokovej sadzby z dôvodu hospodárnosti nevedol ani žiadne dokazovanie.

O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a vo veci plne úspešným odporom nepriznal náhradu trov konania, nakoľko si žiadnu náhradu trov neuplatnili.

Proti tomuto rozsudku podala prostredníctvom svojho splnomocneného zástupcu odvolanie navrhovateľka, ktorým sa domáhala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že jej návrhu vyhovie. Ako odvolacie dôvody uplatnila dôvody obsiahnuté v § 205 ods. 2 písm. c), že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností ako i písm. d), že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných

dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Odvolateľka namietala, že pokiaľ súd konštatuje, že neuniesla dôkazné bremeno v tom, že nepreukázala skutočnosť, že odovzdala dňa 15.4.2009 peniaze vo výške 12.000,- Eur I. F. a dňa 9.6.2009 opätovne, avšak už v prítomnosti Q. O. a to ďalšiu sumu vo výške 33.000,- Eur, pričom súd tak vychádza z tvrdenia I. F., že sa tak nestalo, je nepochybné, že I. F. po prepustení jej syna H. B. z väzby dňa 22.6.2010 písomne potvrdil v jej prítomnosti a v prítomnosti H. B., že uvedené peniaze prijal a naložil s nimi tak, ako je to popísané v návrhu a ako to uviedol H. B. a aj ona na súdnom pojednávaní. Súd nezisťoval okolnosti vzniku tohto potvrdenia a ani jeho pravosť. Postačilo mu tvrdenie I. F., že na potvrdeniach nie je jeho podpis, čo však vyvracia odborný posudok z písomoznalctva ako aj niekoľko fragmentov zo zápisníc trestného spisu obvineného. Ako ďalší dôkaz preto predkladá súdu potvrdenie, ktoré si dala vystaviť od I. F. ešte v čase väzby svojho syna H. B. a to medzi dátumom 9.6.2009 a 22.7.2010, keď sa nič nedialo a keď I. F. s ňou chodil do väznice v J. a vtedy ešte komunikoval, pretože sa zrejme obával reakcie jej syna H. B., ktorý zrejme vedel, že I. F. sa podieľa na pestovaní rastlín konopa, čo napokon aj viedlo k jeho uväzneniu. Ďalej odvolateľka poukázala na nepravdivosť výpovedí ako svedka I. F., tak aj odporcov 1 a 2 s tým, že je jej zrejme, že pri absencii pravdivých výpovedí odporcov a svedkov je ťažké jej návrhu vyhovieť, avšak potvrdenie od I. F. s jeho podpisom zo dňa 12.7.2010 vyvracia jeho výpoveď ako aj pochybnosti o tom, že k udalosti prevzatia peňazí skutočne došlo. Ďalšie jeho potvrdenie, na ktoré zrejme zabudol zo dňa 21.11.2009, ktoré si od neho vyžiadala po tom, čo sa od posledného prevzatia peňazí nič neudialo tiež dokazuje, že k tejto transakcii došlo. Na základe uvedeného preto žiada vykonať oboznámenie sa s originálmi potvrdenia zo dňa 12.7.2010 a aj zo dňa 21.11.2009 od I. F., oboznámiť sa so znaleckým posudkom pravosti jeho podpisu, oboznámiť sa s obsahom trestného spisu PPZ-20/BPK-Z-2011 a vykonať opätovne jej výsluch, výsluch svedka H. B. ako aj X. G. na okolnosti vyhotovenia potvrdenia zo dňa 12.7.2010. Tento navrhovaný svedok bol prítomný u nej doma ako vodič, ktorý tam priviezol jej splnomocneného zástupcu, keď sa vystavovalo potvrdenie zo dňa 12.7.2010, ktoré podpisoval I. F..

Odporcovia 1 a 2 odvolací návrh nepodali, k odvolaniu navrhovateľky sa písomne nevyjadrili.

Krajský súd v Tmave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 204 ods. 1 O.s.p.), oprávnenou osobou - účastníkom konania (§ 201 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 O.s.p.), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 205 ods. 1 O.s.p.) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 205 ods. 2 písm. c) a d) O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je nevyhnutné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Odvolateľ odvolanie odôvodnil v podstate tým, že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav (§ 205 ods. 2 písm. c) O.s.p.) a na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 205 ods. 2 písm. d) O.s.p.). Odvolací dôvod v zmysle ustanovenia § 205 ods. 2 písm. c) O.s.p. je daný vtedy, keď prvostupňový súd neúplne a nesprávne zistí skutkový stav, nevyčerpá všetky možnosti na vykonanie nevyhnutného dokazovania a dokazovanie vedie nesprávne, či neúplne. Odvolací dôvod v zmysle ustanovenia § 205 ods. 2 písm. d) O.s.p. je daný, ak výsledok hodnotenia dôkazov súdom prvého stupňa nezodpovedá postupu vyplývajúcejmu z ustanovenia § 132 O.s.p., pretože súd zobral do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov účastníkov nevyplynuli, ani inak nevyšli počas konania najavo, alebo súd nezohľadnil rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané a vyšli počas konania najavo, alebo v hodnotení dôkazov, prípadne poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov účastníkov alebo vyšli najavo inak, z hľadiska ich závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti a vierohodnosti je logický rozpor, alebo ktoré odporujú ustanoveniam § 122 až § 135 O.s.p.

Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku, ako aj celého obsahu spisu dospel k záveru, že súd prvého stupňa nezistil skutkový stav v rozsahu potrebnom pre vyhlásenie rozsudku a napadnutý rozsudok i v dôsledku toho nie je preskúmateľný pre nedostatok dôvodov.

Predmetom konania je uplatnený nárok navrhovateľky vydania od odporcov bezdôvodného obohatenia podľa § 451 Občianskeho zákonníka, ktorí získali bez právneho titulu uvedením ju do skutkového omylu predstieraním možnosti ovplyvniť postavenie jej syna v trestnom konaní.

V zmysle § 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať. (ods. 1) Bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov. Podľa § 454 Občianskeho zákonníka bezdôvodne sa obohatil aj ten, za koho sa plnilo, čo podľa práva mal plniť sám.

Podľa § 456 Občianskeho zákonníka predmet bezdôvodného obohatenia sa musí vydať tomu, na úkor koho sa získal. Ak toho, na úkor koho sa získal, nemožno zistiť, musí sa vydať štátu.

Podstatou bezdôvodného obohatenia je zákonom stanovená povinnosť toho, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, toto obohatenie vydať tomu, na koho úkor bol predmet bezdôvodného obohatenia získaný (§ 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Závazkový právny vzťah z bezdôvodného obohatenia vznikne však len za splnenia zákonných predpokladov, ktorými sú získanie bezdôvodného obohatenia na strane určitej osoby (obohateného), protiprávnosť získania bezdôvodného obohatenia, majetková ujma, ktorá postihuje inú určitú osobu (postihnutého) a príčinná súvislosť medzi protiprávnym získaním bezdôvodného obohatenia určitou osobou a majetkovou ujmom inej určitej osoby. Splnenie týchto predpokladov musí preukázať ten, kto tvrdí, že na jeho úkor bolo bezdôvodné obohatenie získané.

Pre záver o ne/dôvodnosti nároku uplatňovaného navrhovateľom voči odporcovi titulom bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu (ako jednej z foriem bezdôvodného obohatenia upravenej v § 454 Občianskeho zákonníka) bolo treba, aby navrhovateľ preukázal, že medzi ním a odporcom právny vzťah z bezdôvodného obohatenia vznikol t. j. aby preukázal, že odporca (v akej konkrétnej výške) bezdôvodné obohatenie získal, že navrhovateľovi vznikla majetková ujma (v akej konkrétnej výške), ako aj príčinnú súvislosť medzi získaním bezdôvodného obohatenia a vznikom majetkovej ujmy.

Rozhodnutie súdu prvého stupňa je založené na závere, že navrhovateľka v konaní nepreukázala, že na strane odporcov došlo k bezdôvodnému obohateniu na jej úkor, keď predovšetkým nepreukázala odovzdanie sumy 45 000 Eur ani odporcovi 1, ani odporcovi 2 a v konaní ani nebola preukázaná existencia skutkových podstát, s ktorými počíta zákon v ust. § 451 ods. 2 a § 454 Občianskeho zákonníka.

Pokiaľ ide o preukázanie odovzdania sumy 45 000 Eur, tu odvolací súd poukazuje v prvom rade na to, že povinnosť vydať plnenie získané bez právneho dôvodu vzniká podľa zákona tomu, kto ho získal. Pričom tým, kto plnenie získal, nie je osoba, ktorá má predmet plnenia aktuálne vo svojom vlastníctve alebo osoba, ktorá ho skutočne spotrebovala, ale ten, komu bolo bez právneho dôvodu plnené. Osoba povinná vydať plnenie získané bez právneho dôvodu je teda adresát tohto plnenia. V danom prípade podľa tvrdenia navrhovateľky potom odporca 1, ktorému mali byť peniaze určené, keďže odporca 2 mal len sprostredkovať odovzdanie peňazí odporcovi 1. Ak by následne od adresáta nadobudla predmet plnenia tretia osoba, povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie na ňu s predmetom bezdôvodného obohatenia neprechádza, lebo zodpovednostný záväzkový vzťah z bezdôvodného obohatenia vzniká podľa zákona len medzi tým, kto sa bezdôvodne obohatil, a tým, na ktorého úkor bezdôvodné obohatenie vzniklo; tým však nie je vylúčené, domôcť sa voči tejto tretej osobe vydania predmetu bezdôvodného obohatenia žalobou z titulu silnejšieho - zvyčajne vlastníckeho - práva, ak to povaha predmetu bezdôvodného obohatenia pripúšťa. Z uvádzaného mal súd prvého stupňa pri vykonávaní dokazovania a jeho následnom hodnotení vychádzať.

Na druhej strane, ak sa domáha navrhovateľka vrátenia určitých súm s tvrdením, že tieto sumy odporcovi 1 prostredníctvom odporcu 2 aj odovzdala, leží na nej dôkazné bremeno o tomto tvrdení. Pri právnom posúdení súd aplikuje právnu normu na zistený skutkový stav, teda z okruhu tvrdených skutkových okolností hodnotí po právnej stránke len tie, ktoré boli preukázané.

Teória procesného práva podmieňuje úspech účastníka konania v spore unesením dvoch bremien. Ide jednak o bremeno tvrdiť skutočnosti, ktoré môžu privodiť jeho úspech v spore, a jednak bremeno tieto skutočnosti preukázať. Základnou normou upravujúcou bremeno tvrdenia a preukazovania je ustanovenie § 120 ods. 1 veta prvá O.s.p., podľa ktorého účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

Uvedené ustanovenie stanovuje dôkaznú povinnosť účastníkov v sporovom konaní, t. j. povinnosť označiť dôkazy na svoje tvrdenia. Iniciatíva pri zhromažďovaní dôkazov leží zásadne na účastníkoch konania. Účastník, ktorý neoznačil dôkazy potrebné na preukázanie svojich tvrdení, nesie nepriaznivé dôsledky v podobe takého rozhodnutia súdu, ktoré bude vychádzať zo skutkového stavu zisteného na základe vykonaných dôkazov. Rovnaké následky postihujú i toho účastníka, ktorý síce navrhol dôkazy o pravdivosti svojich tvrdení, no hodnotenie vykonaných dôkazov súdom vyústilo do záveru, že dokazovanie nepotvrdilo pravdivosť skutkových tvrdení účastníka. Zákon určuje dôkazné bremeno ako procesnú zodpovednosť účastníka za výsledok konania, pokiaľ je určovaný výsledkom vykonaného dokazovania. Dôsledkom toho, že tvrdenie účastníka nie je preukázané (v tom zmysle, že súd ho nepovažuje za pravdivé) ani na základe navrhnutých dôkazov, ani na základe dôkazov, ktoré súd vykonal bez návrhu, je pre účastníka nepriaznivé rozhodnutie (NS SR sp. zn. 6 M Cdo 17/2010).

V tejto súvislosti súd prvého stupňa síce ustálil, že navrhovateľka predovšetkým nepreukázala odovzdanie sumy 45 000 Eur a to ako odporcovi 1, tak aj odporcovi 2, keď vykonaným dokazovaním považoval skutkový stav za dostatočne preukázaný na rozhodnutie vo veci samej a zároveň existencia ďalších dôkazov v konaní nevyplývala najavo, pričom skutkové zistenia nadobudnuté vykonaným dokazovaním súd považoval za dostatočné a preto uzavrel, že nebolo potrebné nariaďovať výnimočné ďalšie dokazovanie nad rozsah dôkaznej aktivity účastníkov konania (§ 120 ods. 1,4 O.s.p.), keď prihliadol aj na zásadu rovnosti účastníkov konania a na ústavou garantované právo účastníkov na spravodlivé a nestranné prejednanie veci, odvolací súd však dáva do pozornosti znenie ust. § 132 O.s.p.

Podľa ust. § 132 O.s.p. dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Hodnotením dôkazov sa rozumie myšlienková činnosť súdu, ktorou je vykonaným dôkazom prisudzovaná hodnota závažnosti (dôležitosti) pre rozhodnutie, hodnota zákonnosti, hodnota pravdivosti, poprípade hodnota vierohodnosti. Pri hodnotení dôkazov z hľadiska ich závažnosti (dôležitosti) súd určuje, aký význam majú jednotlivé dôkazy pre jeho rozhodnutie a či o ne môže oprieť svoje skutkové zistenia (či sú uplatniteľné pre zistenie skutkového stavu a v akom rozsahu, prípadne v akom smere). Hodnotením dôkazov z hľadiska ich pravdivosti súd dochádza k záveru, ktoré skutočnosti, o ktorých dôkazy (pre rozhodnutie významné a zákonné) podávajú správu, možno považovať za pravdivé (dokázané) a ktoré nie. Vyhodnotenie dôkazov z hľadiska pravdivosti predpokladá tiež posúdenie vierohodnosti dôkazom poskytovanej správy podľa druhu dôkazného prostriedku a spôsobu, akým sa podľa zákona vykonáva. Pri dôkaze výpoveďou svedka musí súd vyhodnotiť vierohodnosť výpovede s prihliadnutím na to, aký má svedok vzťah k účastníkom konania a k prejednávanej veci a aká je jeho rozumová a duševná úroveň, na okolnosti, ktoré sprevádzali jeho vnímanie skutočností, o ktorých vypovedá, vzhľadom na spôsob reprodukcie týchto skutočností a na správanie pri výsluchu (presvedčivosť, istota, plynulosť výpovede, ochota odpovedať na otázky a pod) a k poznatkom získaným na základe hodnotenia iných dôkazov (do akej miery je dôkaz výpovede svedka súladný s inými dôkazmi, či im odporuje, prípadne či sa vzájomne dopĺňajú); celkové posúdenie z uvedených hľadísk potom poskytuje záver o pravdivosti či nepravdivosti tvrdených (preukazovaných) skutočností.

V súvislosti s uvádeným potom možno uzavrieť, že súd prvého stupňa sa uvádzaným neriadil, keď v konaní v rámci výsluchu navrhovateľky ako aj svedka I. F. jednoducho nezisťoval okolnosti vzniku ňou predložených potvrdení, ktoré mali byť vystavené svedkom, a ktoré mali preukazovať odovzdávanie peňazí, nezisťoval ani ich pravosť a či sú skutočne opatrené podpisom svedka, pričom sa uspokojil len s jeho tvrdením, že potvrdenie o prevzatí peňazí zo dňa 22.7.2010 nepodpísal, keď bolo preukázané, že od 14.7.2010 do 24.7.2010 bol svedok mimo územia SR a navrhovateľkou predložené skoršie potvrdenie o prevzatí peňazí zo dňa 12.7.2010 (inak tiež malo byť opatrené podpisom svedka) si obsahovo odporuje s potvrdením zo dňa 22.7.2010. Tu sa žiada upozorniť, že podľa odôvodnenia uznesenia Prezídia policajného zboru, Úrad boja proti korupcii ČVS: PPZ-20/BPK-Z-2011 zo dňa 2. 5. 2012 vo veci bol pribratý znalec z odboru písomznalctvo, odvetvie ručné písmo, ktorý mal spracovať znalecký posudok, preto súd prvého stupňa mal zisťovať či sa tento znalecký posudok týka zisťovania pravosti podpisu, ktorým boli opatrené písomnosti predložené navrhovateľkou, keďže výsledky dokazovania v tomto trestnom konaní mohli mať význam aj na predmetnú prejednanú vec a to minimálne v naznačenom. Rovnako sa v odôvodnení rozhodnutia súd prvého stupňa dostatočným spôsobom nevysporiadal so samotnou vierohodnosťou svedeckej výpovede svedka I. F., pričom v prípade svedka H. B. tak učinil.

Pokiaľ ide o preukázanie existencie skutkových podstát, s ktorými počíta zákon v ust. § 451 ods. 2 a § 454 Občianskeho zákonníka, odvolací súd poukazuje na uznesenie Nejvyššího soudu ČR zo dňa 11.19.2013, sp. zn. 22 Cdo 2237/2013, z ktorého vyplýva, že v žalobe musí byť uvedené, o čom a na akom základe ma súd v spore alebo inej právnej veci rozhodnúť. Tomuto účelu slúži opísanie rozhodujúcich skutočností, ktoré ak budú v konaní preukázané, povedú k záveru, že požiadavka navrhovateľa (žalobcu), vyjadrená v tzv. žalobnom petíte, je opodstatnená. V žalobe musia byť rozhodujúce skutočnosti opísané tak, aby z nich bol zrejmý skutkový dej (skutok), na ktorého základe sa uplatňuje právo, a to v takom rozsahu, ktorý umožňuje jeho jednoznačnú individualizáciu (vylučuje možnosť zámény s iným skutkovým dejom). Opísanie rozhodujúcich skutočností teda v prvom rade slúži k vymedzeniu predmetu konania po skutkovej stránke. Právnu charakteristiku opísaného skutkového deja (skutku) nie je potrebné v návrhu uvádzať (§ 79 O.s.p.). Ak opíše navrhovateľ (žalobca) napriek tomu právny dôvod žaloby, nie je to pre ďalší priebeh konania smerodajné, pretože súd pri právnom posúdení veci nie je právnym názorom účastníkov viazaný, v zmysle zásady *iura novit curia*.

Súd prvého stupňa hodnotil uplatnený nárok navrhovateľky podľa § 451 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého nárok aj žiadala priznať, keď podľa kritérií stanovených týmto ustanovením posudzoval uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, a v rámci skúmania existencie niektorej zo skutkových podstát, s ktorými počíta zákon v ust. 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka dospel k záveru, že v konaní nebola preukázaná existencia žiadnej zo skutkových podstát, pričom v prípade skutkovej podstaty plnenia bez právneho dôvodu, by táto nastúpila len vtedy, keď právny dôvod, ktorý by zakladal právo na plnenie, neexistoval od začiatku. Samotná navrhovateľka však tvrdí, že právny dôvod existoval aspoň pokiaľ ide o odporcu 1, ktorý mal prisľúbiť právnu pomoc vo veci jej syna.

O plnenie bez právneho dôvodu ide vtedy, ak právny dôvod na plnenie od samého začiatku neexistoval. Neexistencia právneho dôvodu od začiatku znamená, že vôbec nenastala právna skutočnosť, ktorá by mala za následok vznik právneho vzťahu, obsahom ktorého by bola povinnosť a zároveň právo na poskytnuté plnenie. Tu potom prichádza do úvahy ako plnenie poskytnuté omylom tomu, kto nebol veriteľom, tak aj plnenie poskytnuté v presvedčení že ním je plnený dlh, i keď žiaden neexistoval. Podstatné je, že ten kto plnil, si nebol vedomý toho, že nie je povinný plniť, alebo že plní tomu, kto nie je oprávnený toto plnenie prijať. K bezdôvodnému obohateniu dochádza v okamžiku, kedy ten kto sa obohatil prijal plnenie.

Vychádzajúc z uvádzaného potom nemožno súhlasiť so záverom súdu prvého stupňa, podľa ktorého v konaní nebola preukázaná existencia skutkovej podstaty plnenia bez právneho dôvodu, ktorá by nastúpila len vtedy, pokiaľ by tu právny dôvod, ktorý zakladal právo na plnenie neexistoval od začiatku, keďže samotná navrhovateľka tvrdí, že právny dôvod na plnenie odporcovi 1 existoval a mal spočívať v prisľube poskytnutia právnej pomoci jej synovi. Tu je potrebné si uvedomiť a zároveň vychádzať z toho, že majetkové hodnoty nadobudnuté z dôvodov právom dovolených nemôžu byť predmetom bezdôvodného obohatenia, naopak právny poriadok a predovšetkým Občiansky zákonník im poskytuje ochranu. Ak však došlo na úkor jedného subjektu k obohateniu druhého bez právom uznaného dôvodu, vzniká medzi nimi záväzkový právny vzťah z bezdôvodného obohatenia. To znamená, že pokiaľ aj navrhovateľka tvrdí, že právnym dôvodom plnenia odporcovi 1 bol jeho prisľub poskytnúť jej synovi právnu službu, tento ako prokurátor jej nemohol služby právnej pomoci poskytnúť, keďže mu to ust. § 26 ods. 1 písm. k) zák. č. 154/2001 Z.z. výslovne zakazovalo, citovaného súdom prvého stupňa v odôvodnení napadnutého rozsudku, avšak súd žiadne závery z neho nevyvodil. Z uvedeného potom vyplýva, že na rozdiel od vyššie vysloveného záveru súdu prvého stupňa, v prípade že navrhovateľka v konaní preukáže poskytnutie plnenia odporcovi 1 titulom dohody o poskytovaní právnej pomoci, došlo by k prijatiu takéhoto plnenia odporcom 1 bez právom uznaného dôvodu a medzi účastníkmi (navrhovateľkou a odporcom 1) tak k vzniku záväzkového právneho vzťahu z bezdôvodného obohatenia (plnením bez právneho dôvodu).

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania. Stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal, a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre (limity) zákonného rozhodnutia v zmysle citovaného § 157 ods. 2 O.s.p., pričom účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné zásadné otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach. Právo účastníka a povinnosť súdu na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ktorá je esenciálnou náležitosťou každého rozhodnutia. Citované zákonné ustanovenie sa totiž chápe aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na súdne konania spĺňajúce garancie spravodlivosti a toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len ESĽP, porovnaj napr. rozsudok *Garcia Ruiz v Španielsko* z 21.1.1999) tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené, rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESĽP teda nevyžaduje, aby na každý argument účastníka bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (*Georiadis c. Grécko* z 29.5.1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19.2.1998). Ústavný súd Slovenskej republiky opakovane vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa článku 45 ods. 1 Ústavy a článku 36 ods. 1 Listiny je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu. Ústavný súd vo svojom uznesení z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04 vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpovede na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.“

Porovnajúc odôvodnenie preskúmaného rozhodnutia prvostupňového súdu s vyššie uvedeným je zrejmé, že prvostupňový súd sa danými kritériami odôvodňovania súdnych rozhodnutí dôsledne neriadil. Z odôvodnenia prvostupňového rozsudku totiž nie je možné zistiť vyššie uvedené pre rozhodnutie súdu podstatné a relevantné skutočnosti, pričom nevysvetlil dostatočným spôsobom svoje právne úvahy. Pokiaľ nejde o situáciu, keď právne riešenie bez ďalšieho vyplýva zo zákonného textu (nejde o daný prípad), súd musí v odôvodnení dostatočným spôsobom vysvetliť svoje právne úvahy. Len všeobecný teoretický výklad použitého zákonného ustanovenia (tu § 451), bez vysporiadania sa s ním v kontexte s výsledkami dokazovania danej prejednávanej veci, teda bez vysvetlenia v čom názory právnej vedy považuje, resp. nepovažuje pre danú vec za relevantné, takéto odôvodnenie rozhodnutia je nepostačujúce, v dôsledku čoho je prvostupňový rozsudok v označených častiach i nepreskúmateľným. Okrem toho prvostupňový súd v niektorých častiach i nesprávne vec právne posúdil tým, že správne nepoužil príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka, ktoré nesprávne vyložil a nadväzne i nedostatočne zistil skutkový stav. V dôsledku toho odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa s použitím ust. § 221 ods. 1 písm. f) a h) O.s.p. zrušil a podľa ods. 2 cit. ust. vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Povinnosťou súdu v ďalšom konaní bude po starostlivom prihliadnutí na všetky skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo, po vyhodnotení všetkých dôkazov, po vysporiadaní sa s námietkami účastníkov, po prípadnom doplnení dokazovania, predovšetkým so zameraním sa na zistenie okolnosti vzniku navrhovateľkou predložených potvrdení, ktoré mali byť vystavené svedkom I. F. a to za prítomnosti svedkov, a ktoré mali preukazovať odovzdávanie peňazí, ako aj na zistenie ich pravosti a či sú skutočne opatrené podpisom svedka, ako aj po oboznámení sa so znaleckým posudkom z trestnej veci Prezídia policajného zboru, Úrad boja proti korupcii ČVS: PPZ-20/BPK-Z-2011, vo veci opätovne rozhodnúť, pričom rozhodnutie je potrebné náležite v súlade s ust. § 157 ods. 2 O.s.p. odôvodniť.

Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.